

Sygn. akt IV Ka 576/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2013 roku.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w IV Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący SSA Stanisław Tomasiak (spr.)

Sędziowie SO Sławomir Gosławski

SO Tadeusz Węglarek

Protokolant Agnieszka Olczyk

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Piotrkowie Trybunalskim Sławomira Kierskiego

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2013 roku

sprawy *T. I.*

oskarżonego z art. 297 § 1 kk; z art. 238 kk

z powodu apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Radomsku

z dnia 6 sierpnia 2013 roku sygn. akt II K 138/13

na podstawie art. 437 § 1 kpk, art. 636 § 1 kpk, art. 9 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o opłatach w sprawach karnych (tekst jednolity: Dz. U. Nr 49 poz. 223 z 1983 roku z późniejszymi zmianami):

- 1. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację Prokuratora Rejonowego w Radomsku za oczywiście bezzasadną;**
2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adwokata P. B. kwotę 516,60 (pięćset szesnaście 60/100) złotych tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym;
3. kosztami procesu za postępowanie odwoławcze obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt. IV Ka 576/13

UZASADNIENIE

T. I. został oskarżony o to, że

I. w dniu 24 kwietnia 2012 r. w mc. P.gm. R.w celu zawarcia umowy kredytu nr (...)w wysokości (...) zł przedłożył nieprawdziwe oświadczenie co do rodzaju i wysokości osiągniętych dochodów, co stanowiło okoliczność o istotnym znaczeniu dla uzyskania ww. kredytu, w wyniku czego (...) Bank S.A.we W.poniósł stratę nie mniejszą niż 2.300 zł,

tj. o czyn z art. 297 § 1 k.k;

II. w dniu 10 lipca 2012 r. w Komendzie Powiatowej Policji w R. złożył fałszywe zawiadomienie o przestępstwie podrobienia jego podpisów na umowie kredytu nr (...) w wysokości (...) zł zawartej w dniu 24 kwietnia 2012 r. z (...) Bank S.A. wiedząc, że czynu tego nie popełniono,

tj. o czyn z art. 238 k.k.

Sąd Rejonowy w Radomsku wyrokiem z dnia 27 marca 2013 roku w sprawie sygn. akt VI K 6/13

- 1) uniewinnił oskarżonego T. I. od obydwu zarzuconych mu czynów, a koszty sądowe przejął na rachunek Skarbu Państwa;
- 2) zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. P. B. kwotę 723,24 zł (siedemset dwadzieścia trzy złote 24/100) tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną oskarżonemu z urzędu przed sądem I instancji.

Apelację od powyższego wyroku wniósł Prokurator Prokuratury Rejonowej w Radomsku.

Apelacja oskarżyciela publicznego, została wywiedziona z podstawy art. 438 pkt 1 i 3 kpk i zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

- obrazę przepisów prawa materialnego art. 31 § 1 kk. polegającą, że oskarżony nie popełnił przestępstwa określonego w art. 297 § 1 kk. z powodu niepoczytalności spowodowanej upojeniem alkoholowym w sytuacji, gdy oskarżony znając działanie alkoholu sam wprawił się w stan nietrzeźwości i jego zachowanie winno zostać ocenione przez pryzmat art. 31 § 3 kk,

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia uniewinniającego od czynu określonego w art. 238 kk, który miał wpływ na treść orzeczenia, a polegający na niesłusznym uznaniu iż oskarżony z powodu upojenia alkoholowego nie był świadomy podpisywania dokumentów w postaci zamówienia oraz umowy kredytu, który to stan został wykorzystany przez inne osoby a tym samym, że składając zawiadomienie o przestępstwie podrobienia jego podpisów na umowie kredytu nie miał świadomości, że zeznaje nieprawdę, podczas gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego prowadzi, do przeciwnej konstatacji

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Radomsku.

Na rozprawie apelacyjnej w dniu 5 listopada 2013 roku uznając potrzebę uzupełnienia przewodu sądowego Sąd Okręgowy postanowił w trybie art. 452 § 2 kpk dopuścić dowód z akt sprawy VI K 6/13 Sądu Rejonowego w Radomsku dot. oskarżonego R. N. na okoliczność oceny zeznań świadków R. N., A. D., R. K. i S. C.

Na rozprawie apelacyjnej w dniu 26 listopada 2013 roku

Prokurator popierał skargę apelacyjną Prokuratora Rejonowego w Radomsku i wnioski w niej zawarte.

Obrońca z urzędu oskarżonego wniósł o nieuwzględnienie apelacji prokuratora i utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku, nadto wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym na rzecz Kancelarii Adwokackiej (...).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Skarga apelacyjna Prokuratora Rejonowego w Radomsku jest oczywiście bezzasadna, a podniesione w niej zarzuty dotyczące obrazy prawa materialnego oraz błędu w ustaleniach faktycznych, które mogły mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia, należy uznać za chybione i jako takie nie zasługujące na uwzględnienie.

Na wstępie rozważań podnieść należy, że choć Prokurator co do czynu opisanego w punkcie I aktu oskarżenia zarzucił obrazę prawa materialnego tj. art. 31 § 1 i 3 kk, to z uzasadnienia skargi apelacyjnej wynika, iż kwestionował on również ustalenia faktyczne co do braku świadomości oskarżonego podpisania umów zawierających niewłaściwe dane.

Zdaniem Sądu Odwoławczego wbrew wywodom skarżącego apelacja sprowadza się w istocie rzeczy do zanegowania prawidłowych ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd I instancji, a dotyczących braku sprawstwa oskarżonego co do obu czynów z uwagi na brak świadomości i tym samym zamiaru ich popełnienia. Opiera się ona na odmiennej interpretacji zebranych w sprawie dowodów i nie przedstawia jakichkolwiek przekonujących argumentów, podważających prawidłowości i słuszności rozumowania Sądu I instancji. Skarżący nie wykazał bowiem w żaden sposób, że rozumowanie Sądu meriti było wadliwe bądź nielogiczne. Natomiast zarzuty przedstawione w skardze apelacyjnej mają wyłącznie charakter subiektywnej polemiki opierającej się na niekorzystnej dla oskarżonego ocenie dowodów, nie znajdującej potwierdzenia w realiach niniejszej sprawy. Chodzi tu oczywiście o to, że skarga apelacyjna nie przedstawia żadnych ważkich argumentów potwierdzających wadliwe rozumowanie Sądu I instancji. Dokonane bowiem przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne, jak i subsumcja inkryminowanych oskarżonemu T. I. czynów w pełni odpowiadają zebranym w sprawie dowodom, a nade wszystko są wynikiem wszechstronnej oraz wnikliwej ich analizy. Zważyć trzeba, iż przekonanie Sądu I instancji o braku niepodważalnych dowodów na sprawstwo oskarżonego T. I., pozostaje pod ochroną prawa procesowego, jako że nie wykracza przez normy zasady swobodnej oceny dowodów wyrażonej w treści art. 7 kpk. Jednocześnie zaś konkluzje Sądu I instancji stanowią wynik rozważenia wszystkich okoliczności przemawiających zarówno na korzyść, jak niekorzyść oskarżonego (art. 4 k.p.k.), a nade wszystko zostały wyczerpująco i logicznie – z uwzględnieniem wskazań wiedzy, doświadczenia życiowego i prawidłowego rozumowania – uzasadnione w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku (art. 424§1 pkt 1 k.p.k.).

Nie budzi wątpliwości, że Sąd I instancji szczegółowo odniósł się do wszystkich okoliczności faktycznych ujawnionych w toku przeprowadzonego postępowania dowodowego. Skarżący zaś negując dokonaną w sposób prawidłowy przez Sąd I instancji ocenę dowodów oraz podnosząc zarzut błędu w ustaleniach faktycznych i naruszenia prawa materialnego, nie przytacza w rzeczywistości żadnych, dostatecznych argumentów, które podważałyby trafność ustaleń faktycznych, będących podstawą przedmiotowego rozstrzygnięcia, poza takim jedynie, że ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego dawała podstawy do przypisania oskarżonemu zarzucanych mu w akcie oskarżenia czynów. Nie jest to argument dostateczny i wystarczający do obalenia ocen przeprowadzonych przez sąd merytoryczny. Dowody na jakich Sąd I instancji oparł swoje wnioski są bowiem w swej wymowie jednoznaczne i nie budzące wątpliwości. Sąd Rejonowy tak wnikliwie i rzetelnie ocenił materiał dowodowy, że Sąd Okręgowy w całości tą ocenę podziela.

Konstatacja Sądu I instancji, iż brak niewątpliwych dowodów na przypisanie oskarżonemu sprawstwa inkryminowanych mu czynów jest w pełni uprawniona w aspekcie ustalonych faktów, a nade wszystko prawidłowo, rzetelnie i wyczerpująco ocenionego materiału dowodowego, zarówno w postaci osobowych, jak i nieosobowych źródeł dowodowych. Przede wszystkim podnieść należy, że słusznie wykazał Sąd meriti, że nie można przypisać oskarżonemu sprawstwa obu czynów, z uwagi na brak świadomości tym samym zamiaru ich popełnienia.

Co do zarzutów apelacyjnych podniesionych w stosunku do czynu opisanego w punkcie I aktu oskarżenia zauważyć należy, że Prokurator błędnie wywiódł, iż Sąd Rejonowy uniewinnił oskarżonego z uwagi na treść art. 31 § 1 tj. niemożność postawienia oskarżonemu T. I. zarzutu winy. Przede wszystkim świadczy o tym treść rozstrzygnięcia. Gdyby bowiem Sąd meriti stwierdził brak poczytalności oskarżonego to zgodnie z art. 414 § 1 kk umorzył by postępowanie karne. Natomiast Sąd Rejonowy wskazywał przeciż, że przed rozważaniem możliwości postawienia oskarżonemu T. I. zarzutu winy, należy ustalić w sposób niewątpliwy, że wypełnił on swoim zachowaniem zarówno podmiotowe jak i przedmiotowe znamiona przestępstwa z art. 297 § 1 kk. Zatem winę bada się dopiero po takich ustaleniach. Obecnie bowiem w doktrynie prawa karnego obowiązuje teoria normatywna winy. Odchodzi się od psychologicznej teorii winy jako pewnego stanu psychicznego wiążącego się z czynem. To powoduje, że wina jest czymś innym niż umyślność nieumyślność działania. Wina to wolność podmiotu działającego. Stopień winy to stopień tej wolności. W realiach przedmiotowej sprawy, o ile realizacja znamion o charakterze przedmiotowym jest

niewątpliwa, o tyle wykluczone jest ustalenie że oskarżony T. I. działał z zamiarem bezpośrednim kierunkowym. Zatem brak jest wypełnienia znamion o charakterze podmiotowym, co powoduje konieczność uniewinnienia go od zarzucanego mu czynu. Jak wynika bowiem z jednolitych poglądów wyrażonych w doktrynie i orzecznictwie zamiar sprawcy jest faktem natury psychicznej i podlega takiemu samemu dowodzeniu jak elementy strony przedmiotowej określonego typu przestępstwa i nie można go domniemywać. Sąd Odwoławczy podzielił tu pogląd prezentowany przez Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 3 października 2006r., że: „ustalenia dotyczące zamiaru nie mogą opierać się wyłącznie na fragmentarycznych faktach wiążących się ze stroną wykonawczą, lecz powinny być wnioskiem koniecznym, wynikającym z analizy całokształtu przedmiotowych i podmiotowych okoliczności zajścia, a w szczególności ze stosunku sprawcy do pokrzywdzonego, jego właściwości osobistych i dotychczasowego trybu życia, pobudek oraz motywów działania i wszelkich innych przesłanek wskazujących na to, że sprawca, chciał uzyskać kredyt za pomocą nierzetelnego dokumentu . Ustalenia o podmiotowej stronie czynu nie odnoszą się do czynu i sprawcy in abstracto, lecz chodzi o konkretny czyn i konkretnego sprawcę, działającego w ściśle określonej sytuacji i przy indywidualnie ustalonych okolicznościach. Nie trzeba przy tym szerzej wywodzić, że zamiaru nie można nigdy domniemywać ani domyślać się. Zamiar, w tego rodzaju zachowaniu, musi być ustalony w sposób pewny, wykluczający jakąkolwiek wątpliwość”. Natomiast w realiach przedmiotowej sprawy, nie sposób takiego zamiaru się dopatrzeć na podstawie ustalonych okoliczności pobocznych. W sytuacji, gdy na podstawie wyjaśnień oskarżonego nie da się w sposób nie budzący wątpliwości ustalić zamiaru sprawcy, to dla prawidłowego ustalenia rzeczywistego zamiaru sąd powinien sięgnąć do najbardziej uchwytnych i widocznych elementów działania sprawcy, to jest do okoliczności przedmiotowych. Natomiast Sąd meriti odnosząc się właśnie do tych uchwytnych okoliczności przedmiotowych słusznie wywiódł, że oskarżonemu T. I. nie da się przypisać zamiaru bezpośredniego kierunkowego.

Chodzi tu oczywiście o to, że oskarżony T. I. jest alkoholikiem o obniżonym stopniu intelektualnym i de facto nigdy sam z siebie nie miał zamiaru wymieniać drzwi wejściowych. Bez wątplenia to świadek R. K. i A. D. namówili go „pod wpływem chwili” do podpisania takiego zamówienia. Natomiast znaczna ilość błędnych danych dotyczących oskarżonego T. I. wskazanych w zamówieniu pozwalają przypuszczać, że oskarżony nie wiedział za bardzo co podpisuje. Przede wszystkim nie zdawał sobie sprawy z konsekwencji złożenia przez siebie podpisów pod takim zamówieniem, tzn. prawdopodobnie nie utożsamiał podpisania umowy o montaż drzwi, z jednoczesnym złożeniem wniosku kredytowego. Nadto z doświadczenia życiowego wiadomo jak działają akwizytorzy. Zależy im na sprzedaży jak największej ilości towarów, i nie badają możliwości późniejszego spełnienia zobowiązania przez klienta. Nie sposób zatem ustalić, że oskarżony T. I. podpisując przedmiotowe oświadczenie i zamówienie miał świadomość, i dążył do tego by przez nieprawdziwe podanie danych uzyskać kredyt na wymianę drzwi. Tym bardziej, że do dzisiaj żadnej korzyści z takiego zachowania nie osiągnął. Nie wymienił bowiem drzwi, ani nie uzyskał pieniędzy z otrzymanego kredytu. Podzielić w tym miejscu należy pogląd zaprezentowany przez Sąd Rejonowy, iż w przypadku czynów zabronionych zaliczanych do celowościowej odmiany przestępstw kierunkowych ustawa wymaga dodatkowo, aby zachowanie sprawcy było ukierunkowane na wyraźnie określony cel, np. przy oszustwie - chęć osiągnięcia korzyści majątkowej. Sprawca podejmując działanie, musi mieć wyobrażenie pożądanej dla niego sytuacji, która stanowić ma rezultat jego zachowania, zamiar bezpośredni powinien obejmować zarówno cel, jak i sam sposób działania zmierzający do zrealizowania tego celu. Sprawca musi chcieć takiego właśnie sposobu działania we wskazanym konkretnie celu osiągnięcia i cel ten musi stanowić punkt odniesienia każdego ze znamion przedmiotowych przestępstwa. Przypisując sprawcy popełnienie przestępstwa kierunkowego, należy wykazać objęcie świadomością realizację znamion przedmiotowych, a w sferze woliwnej - decyzję o ich wypełnieniu dla określonego w ustawie celu, np. działania w celu przywłaszczenia lub w celu osiągnięcia korzyści majątkowej (M. Królikowski [w:] Królikowski, Zawłocki, Komentarz K.K., t. I, art. 9, Nb 25, wyd. 2., Warszawa 2011)

Wykazanie zamiaru może nastąpić przez:

a) analizę całokształtu okoliczności przedmiotowych i momentów podmiotowych, związanych z popełnieniem czynu i przybrać postać oceny, że wobec zgromadzonego materiału inny wniosek co do zamiaru wydaje się być nieprawdopodobny;

b) dodatkowe uprawdopodobnienie aktu woli sprawcy przez ustalenie szczególnych cech osobowościowych lub charakterystyki jego postawy.

(M. Królikowski [w:] Królikowski, Zawłocki, Komentarz K.K., t. I, art. 9, Nb 18, wyd. 2., Warszawa 2011).

Z uwagi na powyższe słusznie Sąd meriti uniewinnił oskarżonego od popełnienia czynu opisanego w punkcie I aktu oskarżenia.

Rozważania dotyczące zamiaru można również odnieść do czynu opisanego w punkcie II. Prawidłowo wskazał Sąd meriti, że dla przestępstwa fałszywego powiadomienia o przestępstwie niezbędne jest wykazanie oprócz zamiaru bezpośredniego, świadomości sprawcy co do fałszywości tego zawiadomienia. Natomiast sposób działania oskarżonego T. I. wskazuje jednoznacznie, iż w chwili składania zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa był on przekonany, że żadnej umowy nie podpisywał, i że został niejako „wrobiony”. Być może tak jak wcześniej wskazano oskarżony T. I. nie utożsamiał podpisania zamówienia i umowy o wymianę drzwi z umową kredytową. Sam będąc dosyć nieporadny życiowo dążył do tego by to policja wyjaśniła sytuację, w której się znalazł (zresztą za namową sąsiada). Zatem zdaniem Sądu Odwoławczego nie można tu mówić o wypełnieniu znamion z art. 238 kk.

W związku z powyższym, Sąd Odwoławczy w całej rozciągłości podziela stanowisko Sądu meriti w zakresie ostatecznej oceny przedmiotowych zdarzeń, jak i metod ukierunkowanych na weryfikację ich przebiegu i skutków. Zatem, słusznie ocenił Sąd I instancji, że w przedmiotowej sprawie na uznanie oskarżonego T. I. za winnego inkryminowanych mu czynów, nie pozwala zgromadzony w sposób kompleksowy i rzetelny materiał dowodowy. W tym miejscu wymaga podkreślić, iż w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku Sąd Rejonowy w sposób logiczny, niezwykle wnikliwy, precyzyjny i szczegółowy uzasadnił swe stanowisko w zakresie oceny zebranych dowodów. W ocenie Sądu Okręgowego, powyższe wnioski Sądu Rejonowego są wyważone i przekonujące. Przede wszystkim zaś umacniają Sąd Okręgowy w przekonaniu, że Sąd Rejonowy prawidłowo i zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów dokonał subsumpcji zebranego materiału dowodowego na potrzeby niniejszego postępowania.

Zważywszy na powyższe okoliczności Sąd Odwoławczy nie dopatrył się w przedmiotowej sprawie błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku jak i naruszenia prawa materialnego. Swobodna ocena dowodów nakazuje, aby Sąd ocenił znaczenie, moc i wiarygodność materiału dowodowego w sprawie na podstawie wewnętrznego przekonania z uwzględnieniem wskazań wiedzy oraz doświadczenia życiowego, nie będąc przy tym związany żadnymi ustawowymi regułami dowodowymi (tak też SN w wyroku z 8.04.1997 r., IV KKN 58/97, Prokuratura i Prawo 1998/217). Wywody zaś zaprezentowane uzasadnieniu skarżonego wyroku nie naruszają w żaden sposób przywołanej zasady swobodnej oceny dowodów, albowiem Sąd I instancji miał na względzie wszystkie zebrane w sprawie dowody, które wnikliwie i starannie rozważył.

Mając na względzie powyższe okoliczności Sąd Okręgowy utrzymał zaskarżony wyrok w mocy, jako słuszny i odpowiadający prawu.

Wobec tego, że oskarżony korzystał z obrońcy z urzędu, której koszty nie zostały uiszczone Sąd Odwoławczy na podstawie art. 14 ust. 2 pkt 4 w zw. z § 2 ust 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu z dnia 28 września 2002 (Dz.U. Nr 163 poz. 1348) zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adwokata P. B. kwotę 516,60 złotych tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

W oparciu o przepisy powołane w części dyspozytywnej wyroku, Sąd Okręgowy kosztami procesu za postępowanie odwoławcze obciążył Skarb Państwa.